

Załącznik do Uchwały nr 11/346/16
Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego
z dnia 16 marca 2016 r.

WOJEWÓDZTWO
KUJAWSKO-POMORSKIE

Założenia polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020

I. Założenia ogólne

Wdrażanie *Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+* ma na celu nie tylko dokończenie procesów wyrównywania szans i zapóźnień w sferze podstawowej infrastruktury, ale przede wszystkim przygotowanie przestrzeni i społeczeństwa regionu do funkcjonowania w nowych uwarunkowaniach. Należy podkreślić, że nowe uwarunkowania przewartościują dotychczasowe czynniki atrakcyjności i konkurencyjności regionów – stąd zagadnienia dotąd postrzegane jako szanse lub bariery rozwojowe nie muszą być nimi w nadchodzącej perspektywie. Strategia rozwoju województwa skupia się na kierunkach, które mogą być kształtowane w ramach polityki Samorządu Województwa, ale rolą strategii jako instrumentu zarządzania rozwojem regionu jest także oddziaływanie na obszary i sfery nie będące w bezpośrednim związku z działaniami Samorządu. W tym aspekcie podkreślić należy rolę informacyjno-koordynacyjną *Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+*, w tym zwłaszcza dla inicjowania działań podejmowanych przez inne podmioty jako reakcję na prognozowane zmiany i przewidywane uwarunkowania.

Podstawową ideą przygotowanej i wdrażanej *Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+* jest założenie, że będzie to „*Strategia Modernizacji*” odnosząca się do dwóch zasadniczych sfer:

1. modernizacji przestrzeni – czyli poprawy konkurencyjności regionu poprzez działania na rzecz wzbogacenia w zasoby oraz poprawy dostępności i atrakcyjności przestrzeni na cele zamieszkania, wypoczynku i inwestowania;
2. modernizacji społeczeństwa – rozumianej przede wszystkim jako uzyskanie efektu harmonizacji kapitału ludzkiego i społecznego regionu z nowymi wyzwaniami cywilizacyjnymi, realizowanej przede wszystkim w sferze mentalności wspieranej przez rozwój infrastruktury.

W szczególności zakres „modernizacji” może i powinien dotyczyć:

- sfery organizacji i funkcjonowania instytucji,
- sposobów i metod prowadzonych działań prorozwojowych,
- wdrażania przyjętych rozwiązań,
- systemu informowania i promowania w zakresie podejmowanych działań,
- aktywizacji społecznej na rzecz rozwoju regionu,
- budowania tożsamości regionalnej.

W związku z tym, konieczne jest stworzenie systemu działań opartego na sprecyzowanej wizji rozwoju regionu określającej kierunki działań w perspektywie 2020+. Ważnym elementem jest zapewnienie szerokiego i aktywnego udziału środowisk społecznych i gospodarczych w tym procesie. Powinien powstać współczesny, odpowiadający specyfice i potrzebom regionu model rozwoju społeczno-gospodarczego budowany przez władze

publiczne oraz przedstawiciele nauki. Budowanie systemu powinno uwzględniać cele strategii i opierać się o partycypację społeczną oraz systematyczne monitorowanie uwarunkowań oraz wdrażanie niezbędnych przekształceń. Realizacja działań powinna skutkować unowocześnieniem gospodarki i rozwojem zasobów ludzkich oraz nowoczesną strukturą funkcjonalno-przestrzenną regionu.

Jednym z najważniejszych założeń nowo projektowanej polityki spójności na lata 2014-2020 jest szerokie uwzględnienie w jej ramach wymiaru terytorialnego. Podejście terytorialne, będące jedną z podstawowych zasad programowania na lata 2014-2020, oznacza odejście od postrzegania obszarów przez pryzmat granic administracyjnych na rzecz definiowania ich na podstawie potencjałów i barier rozwoju poszczególnych terytoriów. Wymiar terytorialny polityki rozwoju powinien być płaszczyzną koordynacji wyznaczonych celów i działań podejmowanych w zakresie poszczególnych dziedzin, a polityka rozwoju oparta o zasadę zintegrowanego podejścia terytorialnego powinna wspierać proces wzmacniania spójności celów i działań rozwojowych widocznych przede wszystkim na poziomie lokalnym. Terytorialny wymiar polityki rozwoju wynika z roli, jaka przypisana jest do dynamicznych relacji funkcjonalno-przestrzennych i jest związany z koniecznością zmiany sposobu współdziałania władz samorządowych na rzecz rozwoju przekraczającego tradycyjne granice formalnych podziałów administracyjnych. Terytorialny aspekt polityki będzie realizowany m.in. przez określenie (wyznaczenie) obszarów funkcjonalno-przestrzennych związanych z procesami gospodarczymi, społecznymi i przyrodniczymi celem lepszego wykorzystania endogenicznych czynników rozwoju. Zintegrowane podejście terytorialne stanowi również jedną z podstawowych zasad strategicznych dokumentów krajowych: Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK) oraz Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020 (KSRR), a także Umowy Partnerstwa, która stanowi podstawę realizacji dla działań wspieranych ze środków Wspólnych Ram Strategicznych (WRS), w tym w szczególności z funduszy strukturalnych w Polsce.

II. Poziomy realizacji w procesie wdrażania polityki terytorialnej

W procesie rozwoju regionalnego województwa kujawsko-pomorskiego istotne znaczenie odgrywa polityka terytorialna oparta na zintegrowanym podejściu do rozwoju społeczno-gospodarczego z uwzględnieniem relacji funkcjonalno-przestrzennych danego obszaru. Terytorialny wymiar polityki rozwoju realizowany jest przez określenie obszarów funkcjonalno-przestrzennych związanych z procesami gospodarczymi i społecznymi w celu optymalnego wykorzystania endogenicznych czynników rozwoju oraz wykreowania nowych form współpracy pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego.

POLITYKA TERYTORIALNA JAKO INSTRUMENT REALIZACJI USTALEŃ STRATEGII

Polityka terytorialna to różnicowanie działań wobec poszczególnych obszarów – adekwatnie do ich roli i znaczenia w systemie osadniczym.

W województwie kujawsko-pomorskim polityka terytorialna będzie prowadzona **na czterech poziomach** – dla których będzie się odbywał proces jej planowania i wdrażania:

Poziom wojewódzki – obejmuje miasta Bydgoszcz i Toruń oraz obszar powiązany z nimi funkcjonalnie (ZIT wojewódzki).

Poziom regionalny i subregionalny - obejmuje miasta Włocławek, Grudziądz i Inowrocław wraz z obszarami powiązаныmi z nimi funkcjonalnie (OSI miast regionalnych/subregionalnych).

Poziom ponadlokalny (powiatowy) – obejmuje obszar powiatu ziemskiego (Obszary Rozwoju Społeczno-Gospodarczego).

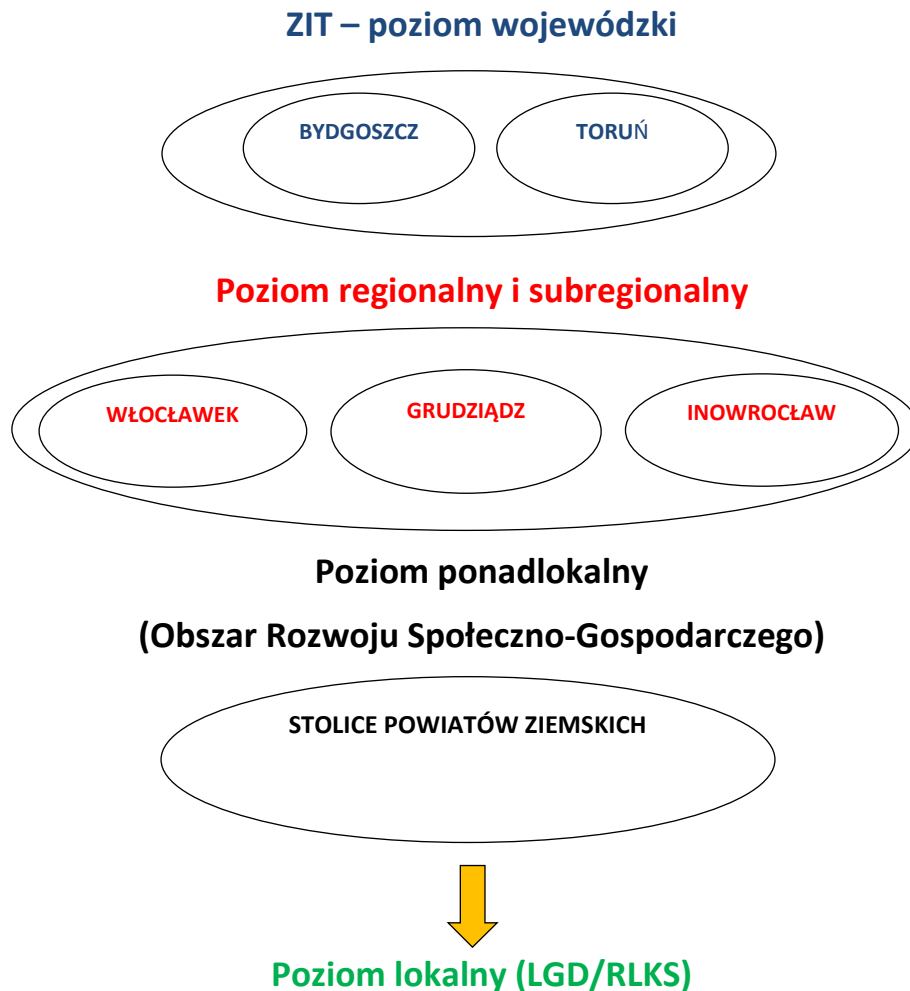
Poziom lokalny – w ramach realizacji idei rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność (RLKS).

W warunkach województwa kujawsko-pomorskiego wykreowane zostały cztery poziomy, na których będzie się odbywał proces planowania i wdrażania polityki terytorialnej.

Poziomy te zostały określone następująco:

1. Poziom wojewódzki – obejmuje miasta Bydgoszcz i Toruń oraz obszar powiązany z nimi funkcjonalnie;
2. Poziom regionalny i subregionalny – obejmuje miasta Włocławek, Grudziądz i Inowrocław wraz z obszarami powiązаныmi z nimi funkcjonalnie (OSI miast regionalnych/subregionalnych);
3. Poziom ponadlokalny (powiatowy) – obejmuje obszar powiatu ziemskiego (Obszary Rozwoju Społeczno-Gospodarczego);
4. Poziom lokalny – w ramach realizacji idei rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność (RLKS).

Schemat 1. Założenia dla realizacji polityki terytorialnej w województwie z zastosowaniem instrumentów rozwoju terytorialnego

Na każdym poziomie realizowane będą zadania odpowiadające jego specyfice. W tym celu zidentyfikowane zostaną główne problemy oraz kierunki rozwoju w oparciu o obowiązujące dokumenty planistyczne na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym.

Planowane i wdrażane przedsięwzięcia powinny wzmacniać potencjał rozwojowy danego obszaru, a w ich realizację powinny być zaangażowane jednostki terytorialne wchodzące w skład danego obszaru funkcjonalno-przestrzennego. Zadania będą realizowane głównie przy wsparciu środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020 oraz innych źródeł finansowania. W przypadku poziomu lokalnego (zakresu działania Lokalnych Grup Działania) będą to także środki Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

Jednostki samorządu terytorialnego w ramach wyznaczonych (zaproponowanych) obszarów będą się organizowały z własnej inicjatywy przy merytorycznym i organizacyjnym wsparciu Samorządu Województwa. Poziom wojewódzki (obszar objęty instrumentem określanym jako Zintegrowane Inwestycje Terytorialne – ZIT) musi odpowiadać wymogom i ustaleniom zawartym w odnośnych dokumentach określających kierunki i zasady realizacji polityki rozwoju w perspektywie 2014-2020¹. Na poziomie regionalnym i subregionalnym polityka terytorialna będzie wdrażana w ramach Obszarów Strategicznej Interwencji dla miasta Grudziądz, Włocławka i Inowrocławia i obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie. Podstawą dla podejmowania wspólnych działań będzie zidentyfikowanie i chęć realizacji wspólnego celu służącego rozwiązywaniu istotnych dla danego obszaru problemów przy jednoczesnym wykorzystaniu jego potencjałów.

Poziom ponadlokalny (powiatowy) będzie stanowił obszar współpracy powiatu oraz jednostek samorządu terytorialnego wchodzących w skład ustalonego terytorium.

Lokalne Grupy Działania będą tworzone z inicjatywy zainteresowanych samorządów, partnerów społeczno-gospodarczych i mieszkańców w oparciu o wytyczne strony rządowej.

Dla podjęcia działań w zakresie zarządzania rozwojem na poszczególnych poziomach konieczne będzie przygotowanie strategii rozwoju dla obszaru objętego instrumentem ZIT oraz pozostałych obszarów w ramach poziomu regionalnego/subregionalnego i powiatowego. W ramach instrumentu RLKS niezbędnym natomiast będzie przygotowanie Lokalnych Strategii Rozwoju, zgodnych z dokumentami krajowymi i regionalnymi. Jednostki samorządu terytorialnego wchodzące w skład poszczególnych obszarów będą korzystały z różnych źródeł finansowania w związku z realizacją zadań wynikających z przyjętej strategii.

Dla trzeciego poziomu realizacji polityki terytorialnej określone zostały kierunki interwencji oraz wskazane zostały także zakresy działań wraz z określeniem kategorii działań priorytetowych (Załącznik nr 1).

---

¹ Np.: „Zasady realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w Polsce” – dokument zatwierdzony przez Ministra Rozwoju Regionalnego w lipcu 2013 r., Umowa Partnerstwa – dokument przyjęty przez KE w maju 2014 r.

III. Organizacja działań w ramach Polityki Terytorialnej

3.1. Struktura realizacji Polityki Terytorialnej

Polityka Terytorialna jako instrument realizacji *Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+* będzie realizowana przy wsparciu finansowym środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020. Możliwe formy realizacji tej polityki w układzie terytorialnym, to:

- ZIT Wojewódzki obejmujący obszar wskazany w Uchwale Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego Nr 15/463/14 z dnia 8 kwietnia 2014 r. w sprawie wyznaczenia obszaru realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla Bydgoszczy, Torunia i obszaru powiązanego z nimi funkcjonalnie;
- Obszary poziomu regionalnego/subregionalnego obejmujące miasta Grudziądz, Włocławek, Inowrocław i obszary powiązane z nimi funkcjonalnie określone w Uchwałach Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego Nr 17/539/14, Nr 17/537/14, Nr 17/538/14 z dnia 23 kwietnia 2014 r.;²
- Obszary Rozwoju Społeczno-Gospodarczego obejmujące terytorium wyznaczone granicami powiatu ziemskiego określone w Uchwale Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego Nr 27/952/14 z dnia 2 lipca 2014 r. w sprawie wyznaczenia zasięgu terytorialnego Obszarów Rozwoju Społeczno-Gospodarczego, stanowiących integralną część polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020.³ Obszary Rozwoju Społeczno-Gospodarczego będą obejmowały powiaty: włocławski, grudziądzki, inowrocławski, aleksandrowski, brodnicki, chełmiński, golubsko-dobrzyński, lipnowski, mogileński, nakielski, radziejowski, rypiński, sępoleński, świecki, tucholski, wąbrzeski, zniński;
- Działania podejmowane przez Lokalne Grupy Działania powinny być zintegrowane z działaniami w ramach strategii obszarowych, w zależności od poziomu polityki terytorialnej, którego dotyczą (ZIT/OSI/ORSG). Na tym poziomie realizowane będą głównie działania z zakresu rozwoju społeczno-gospodarczego służące aktywizacji lokalnej społeczności, jak też rozwiązywaniu zidentyfikowanych problemów oraz przeciwdziałaniu negatywnym tendencjom w rozwoju lokalnym. RLKS stanowi instrument dający możliwość łączenia wielu funduszy w ramach RPO, PROW, PO-RYBY. Rozpoczęcie realizacji działań z wykorzystaniem instrumentu RLKS wymagało nowego ukonstytuowania się LGD.

---

² Przedmiotowe Uchwały Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego zostaną zaktualizowane w zakresie dostosowania nazewnictwa do wskazanego w RPO WK-P na lata 2014-2020.

³ Przedmiotowa Uchwała Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego zostanie zaktualizowana w zakresie zasięgu terytorialnego ORSG Inowrocławia.

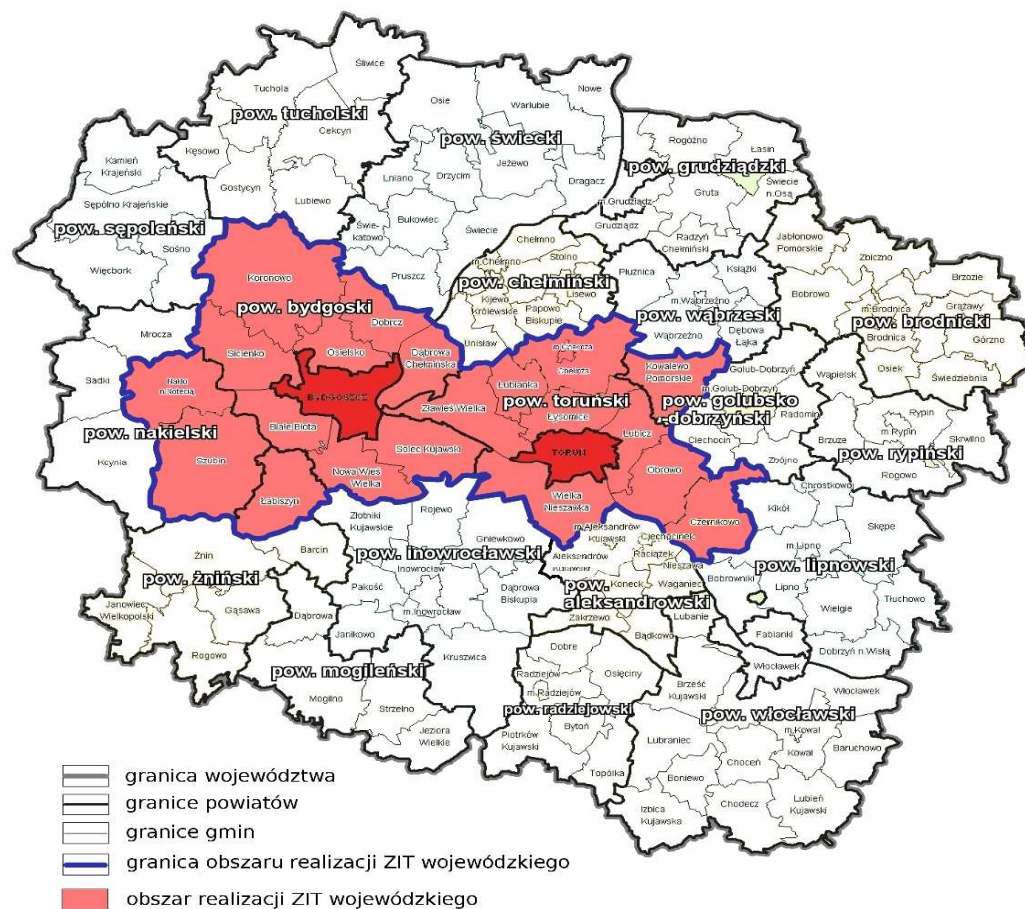
3.2. Zasady tworzenia poziomów zarządzania w ramach Polityki Terytorialnej

W ramach zakresu prowadzenia polityki terytorialnej rozróżnione zostały cztery poziomy: wojewódzki, regionalny/subregionalny, obszar rozwoju społeczno-gospodarczego i obszar lokalny. Jednostki samorządu terytorialnego współpracujące w ramach ZIT wojewódzkiego nie mogą jednocześnie wchodzić w skład Obszarów Rozwoju Społeczno-Gospodarczego. Dopuszcza się możliwość udziału tej samej jednostki samorządu terytorialnego na drugim i trzecim poziomie polityki terytorialnej, tj. na poziomie regionalnym/subregionalnym i ORSG.

Poziom wojewódzki tworzony jest zgodnie z założeniami organizacji i funkcjonowania ZIT określonymi w wytycznych Ministerstwa Rozwoju Regionalnego pn. „*Zasady realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w Polsce*”, w Umowie Partnerstwa przyjętej przez KE w maju 2014 r., a także zgodnie z zapisami ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020, tzw. „ustawy wdrożeniowej”. Zgodnie z ww. ustawą jednym z warunków realizacji ZIT jest udokumentowanie chęci współpracy jednostek samorządu terytorialnego służącej realizacji wspólnych działań w ramach ZIT. Chęć współpracy powinna zostać wyrażona poprzez powołanie Związku ZIT albo zawarcie umowy lub porozumienia, pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego położonymi na obszarze realizacji ZIT. Inicjatorem działań w zakresie powołania Związku ZIT są Prezydenci Miast Bydgoszczy i Torunia, a koordynatorem tych działań Marszałek Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Obszar realizacji ZIT wojewódzkiego jest wyznaczany w drodze uchwały Zarządu Województwa. Zakres terytorialny ZIT wojewódzkiego został przedstawiony poniżej.

Zasięg terytorialny ZIT wojewódzkiego

Źródło: Załącznik do uchwały Zarządu Województwa nr 15/463/14 z dnia 8 kwietnia 2014 r.

Zgodnie ze wskazaniem Komisji Europejskiej władze miejskie realizujące ZIT powinny pełnić funkcję Instytucji Pośredniczącej (IP).⁴ Instytucja Pośrednicząca, zgodnie z rozporządzeniami unijnymi, podlega procesowi desygnacji wraz z Instytucją Zarządzającą. Poziom powierzenia zadań oraz kompetencji wynika z porozumienia pomiędzy Miastem Bydgoszcz, reprezentującym strony Porozumienia w sprawie realizacji ZIT dla Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego, a Instytucją Zarządzającą RPO (IZ RPO).

W dniu 29 czerwca 2015 r. podpisano Porozumienie w sprawie powierzenia zadań Instytucji Pośredniczącej w ramach instrumentu Zintegrowane Inwestycje Terytorialne Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020, którego §5 stanowi:

1. Instytucji Pośredniczącej powierza się następujące zadania, dotyczące realizacji projektów w ramach Działań:

⁴ Art. 7 ust. 4 rozporządzenia nr 1301/2013.

- 1) udział w pracach Grupy roboczej ds. ZIT przy Komitecie Monitorującym RPO WK-P 2014-2020, w zakresie współtworzenia kryteriów wyboru projektów w ramach konkursów i dla projektów pozakonkursowych dedykowanych ZIT wojewódzkiemu, które podlegają akceptacji Instytucji Zarządzającej RPO WK-P, a następnie zatwierdzeniu przez Komitet Monitorujący;
- 2) zatwierdzanie kryteriów konkursowych, o których mowa w pkt. 1 w ramach prac Komitetu Monitorującego RPO WK-P 2014-2020⁵;
- 3) współtworzenie harmonogramu konkursów dedykowanych ZIT wojewódzkiemu⁶;
- 4) ogłaszanie naborów dla konkursów dedykowanych ZIT wojewódzkiemu na stronie internetowej Instytucji Pośredniczącej;
- 5) w przypadku trybu konkursowego po dokonaniu oceny formalnej i merytorycznej przez Instytucją Zarządzającą, w której uczestniczy Instytucja Pośrednicząca, dokonywania wyboru projektów do dofinansowania poprzez zatwierdzenie przygotowanej przez Komisję Oceny Projektów, listy ocenionych projektów i przekazywania jej do zatwierdzenia przez Instytucję Zarządzającą RPO WK-P;
- 6) w przypadku trybu pozakonkursowego uczestniczenie w ocenie formalnej i merytorycznej prowadzonej przez Instytucję Zarządzającą RPO WK-P, w zakresie oceny spełnienia przez projekty kryteriów dotyczących jego zgodności ze Strategią ZIT.

Poziom regionalny może zostać utworzony z inicjatywy samorządów miast Włocławka i Grudziądza, które zawierają porozumienia z jednostkami samorządów terytorialnych wyrażających chęć współpracy w ramach wdrażania polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020. Analogicznie poziom subregionalny może być utworzony z inicjatywy samorządu miasta Inowrocławia, który zawiera porozumienie z jednostkami samorządów terytorialnych wyrażającymi chęć współpracy w ramach wdrażania polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020. Samorzady tworzące Obszary Strategicznej Interwencji dla miasta Grudziądza, Włocławka, Inowrocławia i obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie ustalają zakres współpracy poprzez podpisanie porozumienia i określenie w nim zadań i celów oraz przygotowują wspólnie Strategie rozwoju wraz z listami propozycji projektowych, dla których będą uruchamiane konkursy dedykowane polityce terytorialnej.

---

⁵ Zatwierdzanie kryteriów konkursowych, o których mowa w pkt. 1 ust 1 § 5 w ramach prac Komitetu Monitorującego RPO WK-P 2014-2020, oznacza udział przedstawiciela Zarządu ZIT wojewódzkiego (członka Komitetu Monitorującego lub jego stałego zastępcy) w głosowaniu nad zatwierdzeniem kryteriów konkursowych w formie Uchwały Komitetu Monitorującego RPO WK-P 2014-2020.

⁶ Przyjęty przez Zarząd Województwa projekt harmonogramu konkursów dedykowanych ZIT będzie przesyłany do Instytucji Pośredniczącej, która będzie miała 14 dni na wniesienie uwag i sugestii.

Zasięg terytorialny OSI Włocławka i obszaru powiązanego z nim funkcjonalnie⁷

⁷ Zasięg obszarowy OSI Włocławka uległ zmianie w stosunku do wskazanego w opracowaniu „Delimitacja i charakterystyka obszaru funkcjonalnego Włocławka oraz propozycja zasięgu realizacji instrumentu Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych”, w związku z tym, iż na mocy porozumienia gminy Dobrzyń nad Wisłą i Bobrowniki odstąpiły od realizacji działań wspólnie z OSI Włocławka.

Zasięg terytorialny OSI Grudziądz i obszaru powiązanego z nim funkcjonalnie

Zasięg terytorialny OSI Inowrocławia i obszaru powiązanego z nim funkcjonalnie

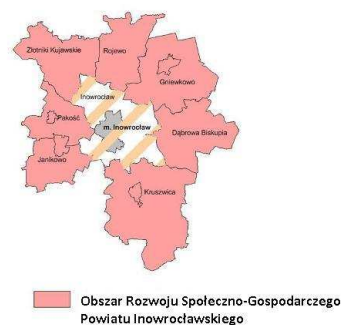

Obszary Strategicznej Interwencji miasta Grudziądza, Włocławka oraz Inowrocławia i obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie zostały wyznaczone w oparciu o delimitację przeprowadzoną przez Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania Przestrzennego i Regionalnego we Włocławku. Podstawą wyznaczenia obszaru terytorialnego są uzgodnienia z gminami, które są zainteresowane współpracą, a obszary te określono w drodze uchwał Zarządu Województwa⁸.

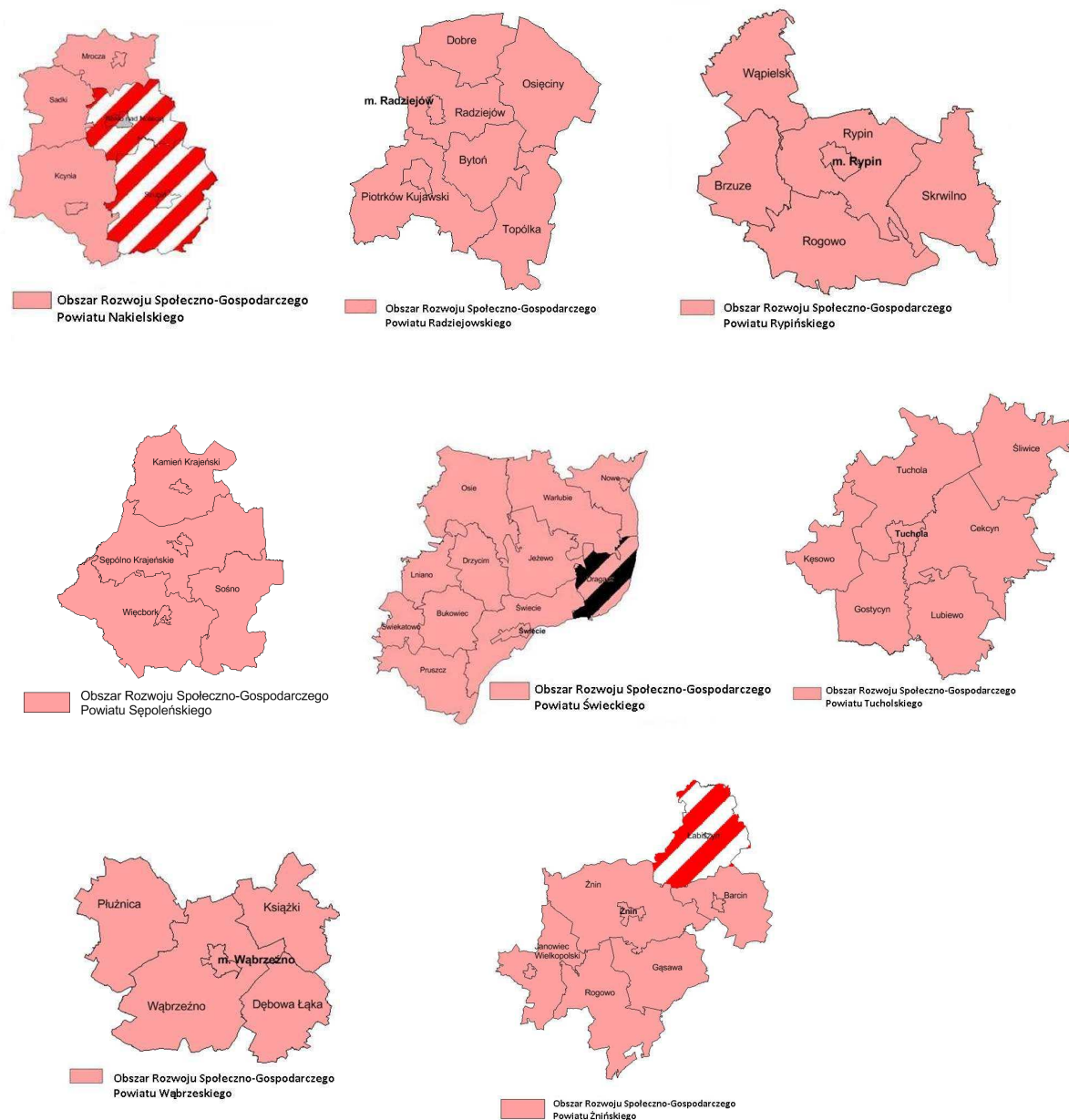
⁸ Zasięg obszarowy OSI Włocławka uległ zmianie w stosunku do wskazanego w opracowaniu „Delimitacja i charakterystyka obszaru funkcjonalnego Włocławka oraz propozycja zasięgu realizacji instrumentu Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych”, w związku z tym, iż gminy Dobrzyń nad Wisłą i Bobrowniki na mocy porozumienia odstąpiły od realizacji działań wspólnie z OSI Włocławka.

Obszar Rozwoju Społeczno-Gospodarczego powinien obejmować swym zasięgiem każdorazowo jeden powiat ziemski. Inicjatorem i koordynatorem przedsięwzięć w ramach ORSG jest Starosta Powiatowy, który podejmuje działania na rzecz stworzenia warunków dla współpracy w zakresie rozwoju społeczno-gospodarczego. Współdziałanie Starostwa Powiatowego oraz pozostałych jednostek terytorialnych z obszaru powiatu i partnerów społeczno-gospodarczych odbywa się w ramach porozumienia, którego sygnatariuszami są przedstawiciele powiatu oraz poszczególnych miast i gmin. Zakres realizowanych zadań powinien być zgodny z kierunkami rozwoju i celami określonymi w Załączniku do niniejszego opracowania.

Obszary Rozwoju Społeczno-Gospodarczego

Założenia polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020

Źródło: *Opracowanie Kujawsko-Pomorskiego Biura Planowania Przestrzennego i Regionalnego we Włocławku*

Jednym z instrumentów realizacji podejścia terytorialnego w polityce rozwoju na nowy okres finansowy 2014-2020 jest Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność. W ramach RLKS społeczność lokalna przejmuje stery i tworzy partnerstwo lokalne, które opracowuje i realizuje zintegrowaną strategię rozwoju. RLKS jest narzędziem służącym włączeniu obywateli na szczeblu lokalnym w inicjowanie i realizację działań na rzecz rozwoju lokalnego. Co istotne, rozwój ten ma być inicjowany w sposób oddolny. Działania będą realizowane przez Lokalne Grupy Działania na obszarach objętych Lokalnymi Strategiami Rozwoju i na ich podstawie.

Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność bazuje na stosowanym w ramach Wspólnej Polityki Rolnej oraz Wspólnej Polityki Rybackiej podejściu LEADER. Przejmuje rozwiązania realizowane w poprzedniej perspektywie finansowej, umożliwiając rozwiązywanie problemów konkretnych obszarów z uwzględnieniem ich specyfiki historycznej, przyrodniczej i kulturowej. W aktualnej perspektywie finansowej rozszerzył się również wachlarz funduszy europejskich, które będą finansowały LSR. Podejście RLKS może być realizowane nie tylko na obszarach wiejskich, ale także na obszarach miejskich (w miastach powyżej 20 tys. mieszkańców realizacja instrumentu RLKS możliwa będzie tylko w ramach EFS).

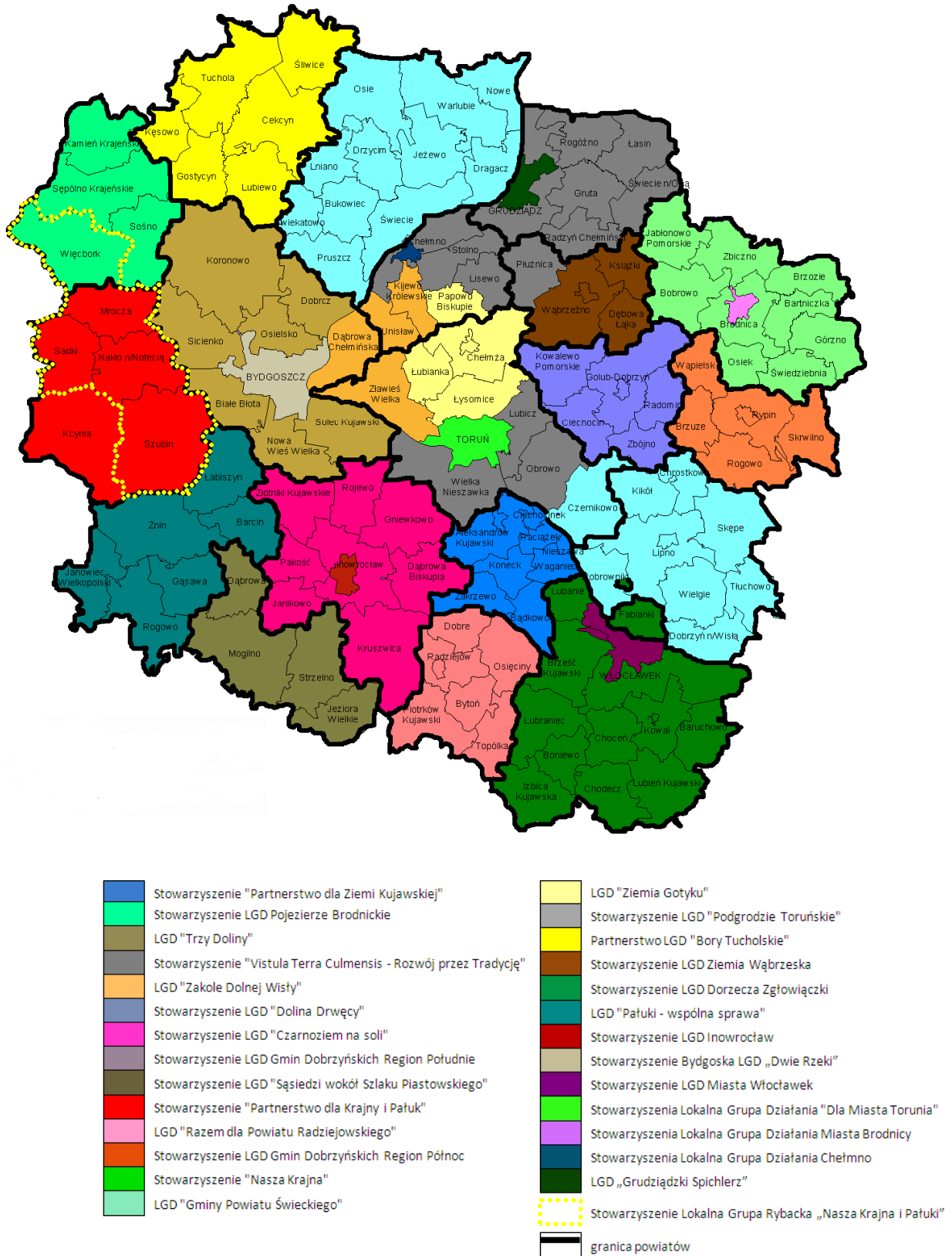
Instrument RLKS będzie wdrażany zgodnie z przyjętymi w tym zakresie ustaleniami oraz ustawą z 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności, w oparciu o wspólne inicjatywy samorządów lokalnych, partnerów społeczno-gospodarczych oraz mieszkańców. Umożliwi to społecznościom lokalnym inicjowanie i realizację w sposób partycypacyjny działań rozwojowych. Zadania realizowane w ramach RLKS muszą być spójne i skoordynowane, służące rozwiązywaniu zidentyfikowanych problemów ekonomiczno-gospodarczych, infrastrukturalnych i społecznych. Określone zostaną kryteria realizacji przedsięwzięć w ramach instrumentu RLKS stosowanego przez Lokalne Grupy Działania oraz kryteria wyboru projektów przewidzianych do współfinansowania, w tym zasady udziału własnego. Ustalane zostaną również zasady monitorowania działań, w tym ewentualnego dokonywania weryfikacji i realokacji podziału środków. Wszystkie te przedsięwzięcia zostaną dokonane w ścisłym porozumieniu z Samorządem Województwa. Środki finansowe na realizację zadań w ramach RLKS pochodzą będą z Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020 dedykowanych RLKS, ze środków Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 oraz Programu Operacyjnego RYBY (jeśli dotyczy).

Na etapie opracowywania LSR, które stanowią podstawę funkcjonowania instrumentu RLKS, należy zapewnić spójność ze Strategią Rozwoju Województwa, Strategią ZIT (dotyczy miast Bydgoszczy i Torunia wraz z ich obszarem funkcjonalnym), strategiami obejmującymi obszar miast regionalnych i subregionalnych (Włocławek, Grudziądz, Inowrocław) wraz z ich obszarami funkcjonalnymi czy strategiami dla ORSG, a także innymi dokumentami szczebla gminnego i powiatowego (zwłaszcza dot. to Gminnych Planów Rewitalizacji).

Szczegółowe informacje na temat RLKS oraz sposobu przygotowania LSR znajdują się w Podręczniku dla Lokalnych Grup Działania w zakresie realizacji instrumentu Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność w województwie kujawsko-pomorskim będącym załącznikiem nr 9 do Szczegółowego Opisu Osi Priorytetowych RPO WK-P 2014-2020.

Lokalne Grupy Działania w województwie kujawsko-pomorskim

Źródło: Biuro Koordynacji RLKS, Departament Spraw Społecznych i Zdrowia Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego

3.3. Programowanie działań rozwojowych

Polityka terytorialna na poszczególnych poziomach realizowana będzie w oparciu o proces programowania, którego podstawą będą strategie rozwoju określające uwarunkowania, specyfikę oraz kierunki i przedsięwzięcia rozwojowe. Pozwolą one na sformułowanie logiki funkcjonowania oraz wskazanie celów, zadań i środków realizacji.

W przypadku **ZIT dla poziomu wojewódzkiego** strategia powinna być zgodna z wytycznymi ministerialnymi. Powinna ona zawierać zarówno część diagnostyczną i projekcję, jak i elementy operacyjno-wdrożeniowe. Strategia dla ZIT powinna określać zintegrowane działania służące rozwiązywaniu problemów społecznych, gospodarczych i środowiskowych, które mają wpływ na rozwój miast i ich obszarów funkcjonalnych w perspektywie 2014-2020. Strategia musi być wynikiem współpracy wszystkich podmiotów wchodzących w skład obszaru objętego instrumentem ZIT i opracowana w oparciu o dokument ministerialny pn. *Zasady realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w Polsce*. Dokument ten będzie podlegał opiniowaniu przez ministra właściwego ds. rozwoju oraz IZ RPO. Zgodnie z ustawą z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020, IZ RPO i MR mają wspólnie 60 dni na wydanie opinii.

Strategia **miasta regionalnego/subregionalnego i obszaru powiązanego z nim funkcjonalnie** oraz strategia rozwoju dla **Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego** powinna wskazywać specyfikę, cele, zadania i środki realizacji. Musi ona stanowić instrument umożliwiający podjęcie zintegrowanych działań na rzecz rozwiązywania problemów społeczno-gospodarczych danego obszaru.

W szczególności Strategia powinna obejmować następujące elementy:

1. Syntetyczną diagnozę.
2. Terytorialny wymiar wsparcia.
3. Cele rozwojowe.
4. Priorytety inwestycyjne.
5. Tryb i zasady naboru projektów.
6. Listę przedsięwzięć oraz instrumenty realizacji.
7. Wskaźniki do osiągnięcia w obszarze.

3.4. System wdrażania i monitorowania.

Każda strategia powinna być spójna ze *Strategią rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+* oraz krajowymi i wspólnotowymi dokumentami strategicznymi oraz programowymi. Powinna też przyczyniać się do rozwiązywania problemów danego obszaru. W procesie opracowania strategii należy zapewnić ścisłą współpracę z Samorządem Województwa.

Zasady dotyczące przygotowania i wdrażania Strategii miasta regionalnego/subregionalnego i obszaru powiązanego z nim funkcjonalnie oraz strategii rozwoju dla Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego zostały przedstawione w odrębnych dokumentach. Strategia musi być przyjęta przez wszystkie podmioty wchodzące w skład obszaru.

Wskazane powyżej strategię są opiniowane przez IZ RPO na podstawie przygotowanych zasad oceny strategii. Opinia ta dotyczy m.in. kierunków i celów, przyjętych wartości wskaźników, listy projektów i harmonogramu finansowego. Po uzyskaniu pozytywnej opinii zostaną podpisane Kontrakty Regionalne w formie porozumień pomiędzy przedstawicielami poszczególnych obszarów a IZ RPO bez zobowiązań finansowych. Przedsięwzięcia znajdujące się w strategii powinny znajdować się na liście propozycji projektowych pozytywnie zaopiniowanych przez IZ RPO, co będzie warunkować ich udział w ramach konkursów dedykowanych polityce terytorialnej.

Obszar Lokalny (stosujący instrument RLKS) powinien posiadać Lokalną Strategię Rozwoju (LSR). Strategia powinna wskazywać na kierunki rozwoju z uwzględnieniem lokalnych potrzeb oraz potencjału rozwojowego ze szczególnym uwzględnieniem wzrostu zatrudnienia.

Zgodnie z przepisami rozporządzenia nr 1303/2013 oraz ustawy RLKS, lokalna strategia rozwoju musi zawierać przynajmniej następujące elementy:

1. Określenie obszaru i ludności objętych strategią;
2. Analizę potrzeb i potencjału obszaru w zakresie rozwoju, w tym analizę mocnych i słabych stron, szans i zagrożeń;
3. Opis strategii i jej celów, opis zintegrowanego i innowacyjnego charakteru strategii oraz hierarchię celów, w tym wartości docelowe dotyczące produktów lub rezultatów. W odniesieniu do rezultatów wartości docelowe mogą być ujęte ilościowo lub jakościowo. Strategia jest spójna z odpowiednimi programami wszystkich właściwych zaangażowanych EFSI;
4. Opis procesu zaangażowania społeczności w opracowanie strategii;
5. Plan działania wskazujący, w jaki sposób cele przekładają się na działania;
6. Plan komunikacji z lokalną społecznością;
7. Opis rozwiązań w zakresie zarządzania i monitorowania strategii wykazujący potencjał lokalnej grupy działania do realizacji strategii oraz opis szczegółowych rozwiązań dotyczących ewaluacji;
8. Plan finansowy strategii, w tym planowaną alokację każdego z właściwych EFSI.

Szczegółowe informacje dotyczące m.in. opracowania LSR zawiera *Poradnik dla lokalnych grup działania w zakresie opracowania lokalnych strategii rozwoju na lata 2014-2020*, przygotowany przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz *Podręcznik dla Lokalnych Grup Działania w zakresie realizacji instrumentu Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność w województwie kujawsko-pomorskim* stanowiący Załącznik Nr 9 do Szczegółowego Opisu Osi Priorytetowych Regionalnego programu Operacyjnego Województwa Kujawsko Pomorskiego na lata 2014-2020.

Mając na uwadze konieczność wsparcia opracowania LSR przewidziano uruchomienie wsparcia przygotowawczego skierowanego na pokrycie kosztów związanych z opracowaniem LSR, ale też zawiązywania i wzmocnienia partnerstwa LGD. W województwie kujawsko-pomorskim przewidziano ogłoszenie dwóch konkursów na wsparcie przygotowawcze dla LSR na obszarach wiejskich (finansowane z EFRROW w ramach PROW) oraz dla LSR w miastach powyżej 20 tys. mieszkańców (finansowane z EFS w ramach RPO WK-P). Kolejnym etapem po zakończeniu realizacji wsparcia przygotowawczego jest wybór LSR poprzez ogłoszenie dwóch konkursów dla LSR planowanych do realizacji na obszarach wiejskich oraz LSR planowanych do realizacji na obszarach miejskich. Niezwłocznie po dokonaniu wyboru LSR Zarząd Województwa zatwierdza LSR, zawierając z LGD, która będzie realizowała tę LSR, umowę ramową.

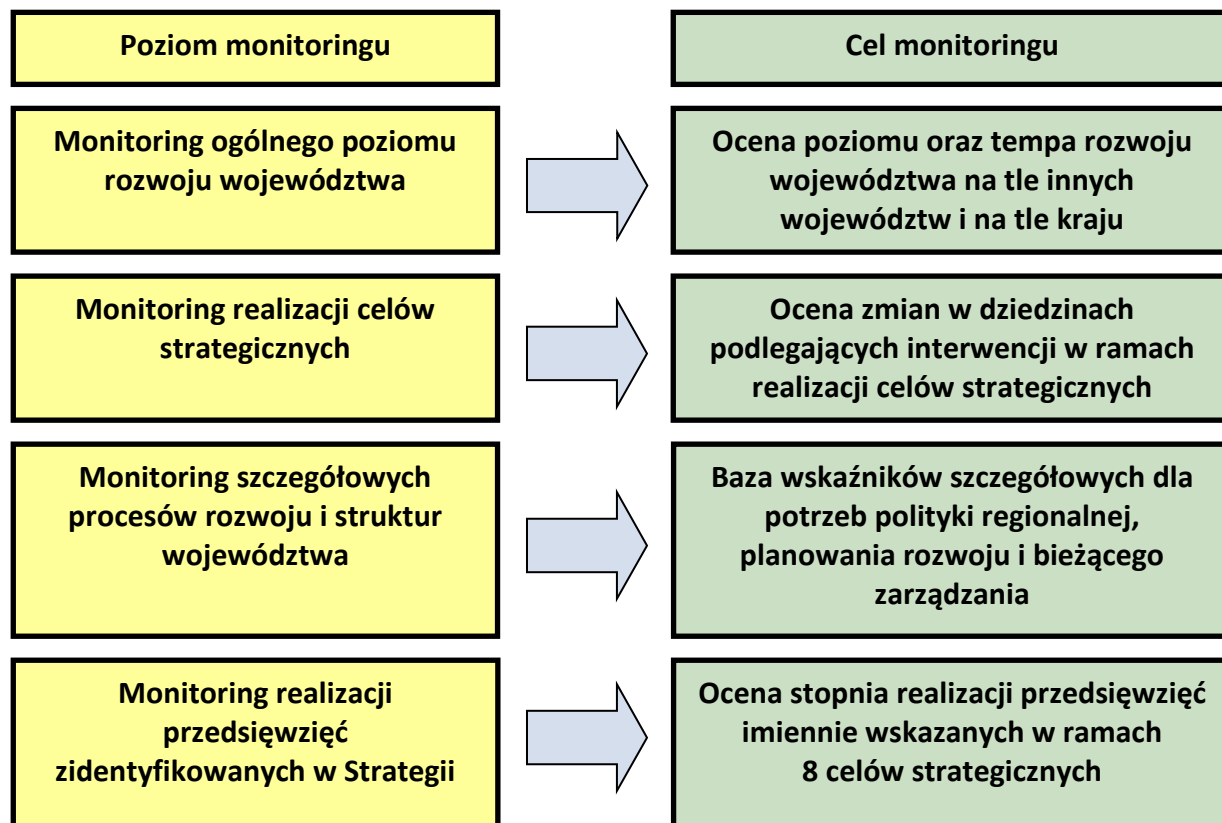
IV. Proces wdrażania założeń Polityki Terytorialnej

4.1. Identyfikacja potrzeb województwa kujawsko-pomorskiego w zakresie rozwoju lokalnego.

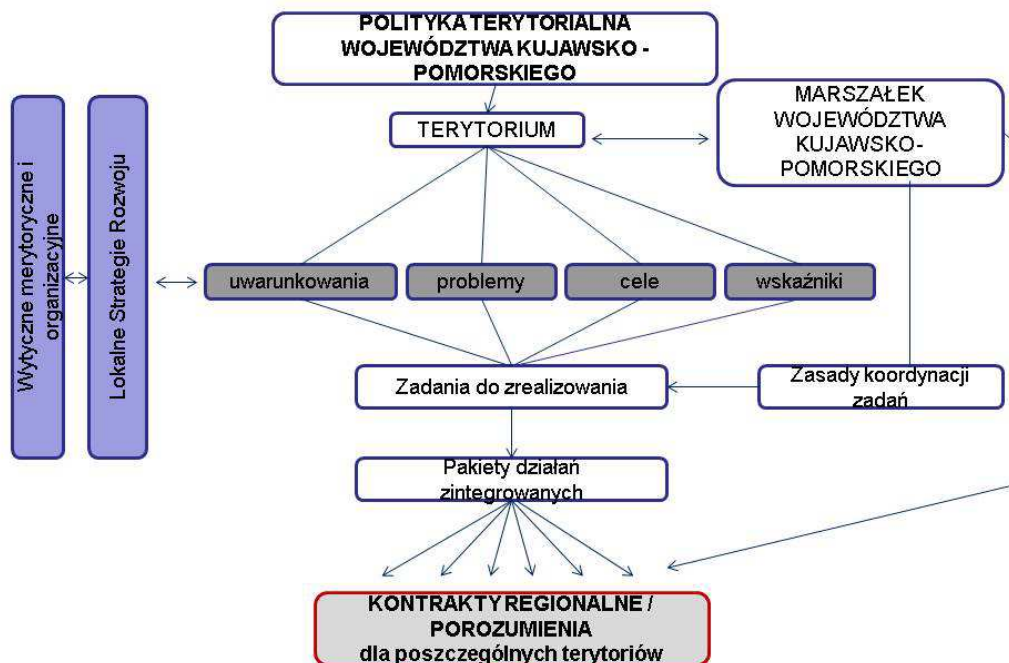
W oparciu o strategię rozwoju województwa oraz identyfikację problemów rozwojowych w różnych obszarach sfery społeczno-gospodarczej regionu zidentyfikowane zostaną cele strategiczne, na podstawie których określone zostaną zadania do realizacji odpowiadające poszczególnym poziomom polityki terytorialnej. Realizowane na odpowiednim poziomie wdrażania polityki terytorialnej przedsięwzięcia powinny przyczyniać się do realizacji strategicznych kierunków rozwoju określonych na poziomie regionalnym, jak też umożliwiać osiągnięcie założonych wskaźników. W związku z tym partnerzy lokalni powinni podejmować takie przedsięwzięcia, które przyczynią się do osiągnięcia celów istotnych dla poprawy sytuacji społeczno – gospodarczej całego województwa.

Schemat 2. Założenia monitorowania

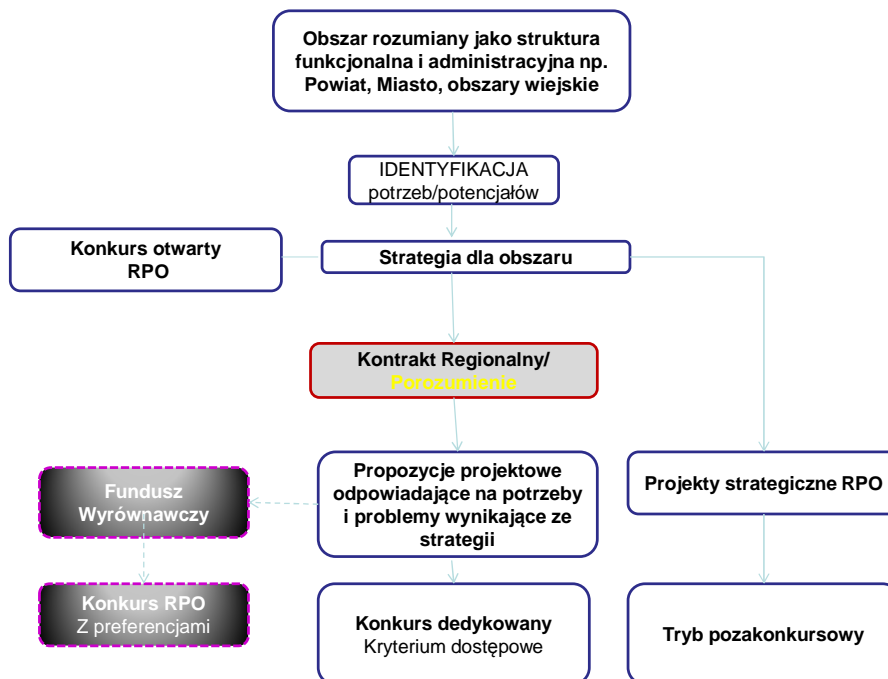
Cztery płaszczyzny odniesienia monitoringu

Schemat 3. Idea realizacji polityki terytorialnej

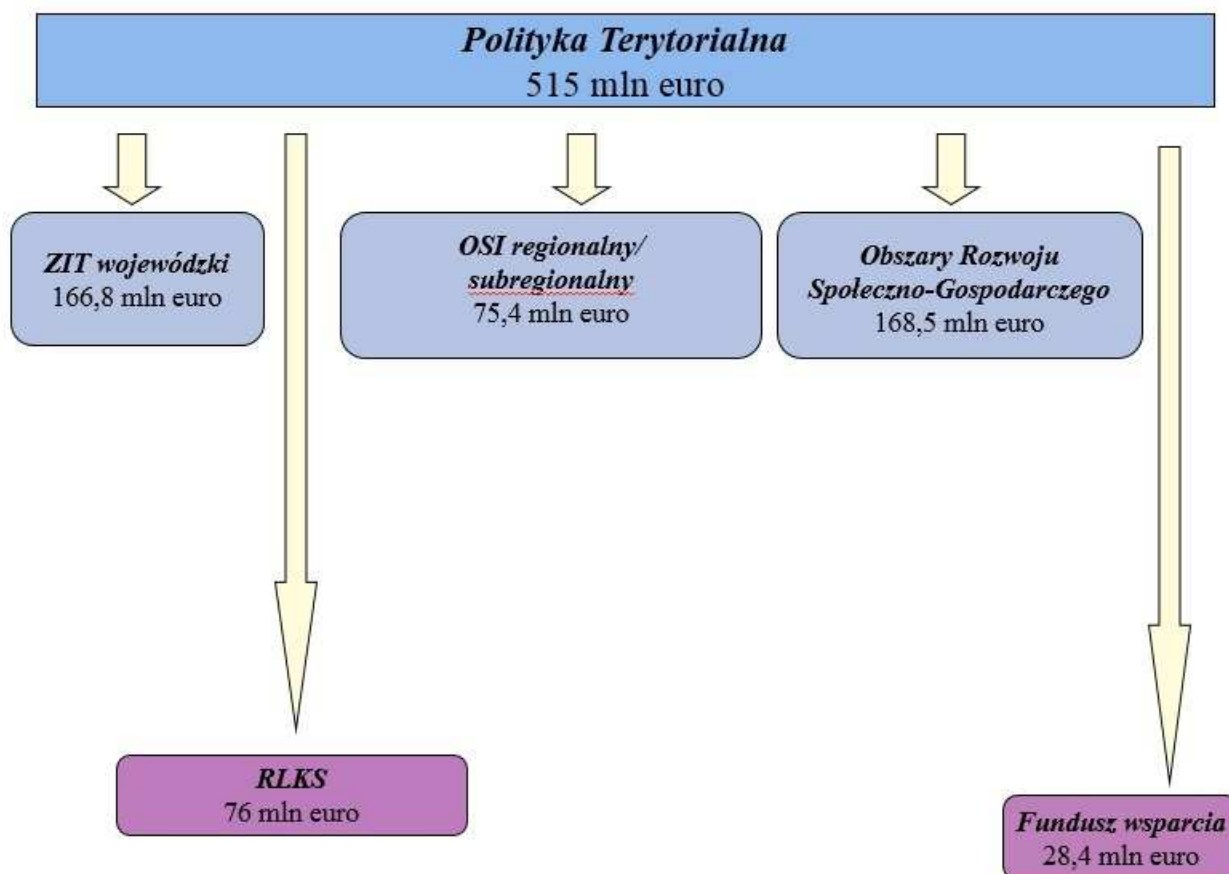
Schemat 4. Propozycja schematu systemu wdrażania polityki terytorialnej poprzez Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020

4.2. Finansowanie działań w ramach polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego.

Zgodnie z przyjętą ideą, przedsięwzięcia realizowane na wszystkich poziomach polityki terytorialnej będą w szczególności finansowane z alokacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020 (w przypadku instrumentu RLKS również ze środków Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020).

Schemat 5. Propozycja podziału środków na politykę terytorialną w ramach RPO WK-P 2014-2020

W odniesieniu do poziomu wojewódzkiego, regionalnego/subregionalnego oraz powiatowego realizowane będą następujące Priorytety Inwestycyjne w ramach RPO WK-P na lata 2014-2020:

1. Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego:

- **4c** - Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w budynkach publicznych, i w sektorze mieszkaniowym (wszystkie typy działań).

- **4e** - Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu (wszystkie typy działań).
- **6b** - Inwestowanie w sektor gospodarki wodnej celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych, określonych przez państwa członkowskie (wszystkie typy działań).
- **6c** - Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego (wszystkie typy działań).
- **6d** - Ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, ochrona i rekultywacja gleby oraz wspieranie usług ekosystemowych, także poprzez program „Natura 2000” i zieloną infrastrukturę (wszystkie typy działań)⁹.
- **9b** - Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich (wszystkie typy działań).
- **10a** - Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej (wszystkie typy działań).

2. Europejski Fundusz Społeczny:

- **8iv** - Równość mężczyzn i kobiet we wszystkich dziedzinach, w tym dostęp do zatrudnienia, rozwój kariery, godzenie życia zawodowego i prywatnego oraz promowanie równości wynagrodzeń za taką samą pracę (rozwój usług opieki nad dziećmi w wieku do lat 3).
- **9i** - Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie (aktywne włączenie społeczne oprócz działań skierowanych do młodzieży objętej sądowym środkiem wychowawczym lub poprawczym).
- **9iv** - Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym (w zakresie wsparcia na rzecz poprawy dostępu do usług opiekuńczych nad osobami niesamodzielnymi).
- **10i** – Ograniczenie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki szkolnej oraz zapewnianie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia (oprócz stypendiów dla uczniów szczególnie uzdolnionych).

---

⁹ Nie przewidziano konkursów dla trzeciego poziomu polityki terytorialnej (ORSG) w obszarze PI 6d.

- **10iv** - Lepsze dostosowanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, ułatwianie przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmacnianie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego i ich jakości, w tym poprzez mechanizmy prognozowania umiejętności, dostosowania programów nauczania oraz tworzenia i rozwoju systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami (oprócz edukacji dorosłych).

ZIT wojewódzki finansowany jest obligatoryjnie ze środków alokacji RPO. Podstawowa alokacja przeznaczona na projekty realizowane w formule ZIT na poziomie wojewódzkim, która została włączona w alokację Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020 wynosi 153,8 mln euro. Decyzją Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego środki te zostały zwiększone do kwoty 166,8 mln euro. Instrument ZIT będzie realizowany zarówno ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, jak i Europejskiego Funduszu Społecznego, poprzez poszczególne Priorytety Inwestycyjne wskazane w RPO WK-P 2014-2020.

Tabela 1. Szacunkowy podział alokacji dla ZIT wojewódzkiego na poszczególne Priorytety Inwestycyjne

Fundusz	OP	Cel tematyczny (CT)	Priorytet inwestycyjny	Szacunkowa alokacja (EUR)
EFRR	3	CT 4	4c	36 093 600,36
			4e	54 756 706,83
EFRR	4	CT 6	6b	8 400 000,00
			6c	5 609 880,80
			6d	2 000 000,00
EFRR	6	CT 9	9b	25 399 119,00
		CT 10	10a	11 000 000,00
EFS	8	CT 8	8iv	1 400 000,00
EFS	9	CT 9	9i	6 000 000,00
			9iv	1 893 413,00
EFS	10	CT 10	10i	8 400 000,00
			10iv	5 838 012,08
RAZEM EFRR+ EFS				166 790 732,07

Źródło: Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020.

W odniesieniu do drugiego i trzeciego poziomu polityki terytorialnej w celu wdrażania przedsięwzięć o charakterze rozwojowym i przeciwdziałającym negatywnym zjawiskom na danym obszarze została przygotowana propozycja podziału środków na poszczególne poziomy.

Tabela 2. Szacunkowy podział alokacji dla OSI miast regionalnych/subregionalnych na poszczególne Priorytety Inwestycyjne¹⁰

Fundusz	OP	Cel tematyczny (CT)	Priorytet inwestycyjny	Szacunkowa alokacja (EUR)
EFRR	3	CT 4	4c	8 519 234,09
			4e	17 821 335,98
EFRR	4	CT 6	6b	2 500 000,00
			6c	1 739 765,30
			6d	742 689,00
EFRR	6	CT 9	9b	11 080 100,57
		CT 10	10a	1 467 137,10
EFS	8	CT 8	8iv	2 033 427,69
EFS	9	CT 9	9i	10 061 969,00
			9iv	2 500 000,00
EFS	10	CT 10	10i	9 235 200,00
			10iv	7 690 552,24
RAZEM EFRR+ EFS				75 391 410,97

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020*.

¹⁰ Ostateczne alokacje w ramach poszczególnych PI będą wynikały z przygotowanych i zaopiniowanych Strategii wraz z listami projektów oraz podziału alokacji w ramach inwestycji gmin, które wyraziły wolę współpracy na drugim i trzecim poziomie polityki terytorialnej.

Tabela 3. Szacunkowy podział alokacji dla Obszarów Rozwoju Społeczno-Gospodarczego na poszczególne Priorytety Inwestycyjne¹¹

Fundusz	OP	Cel tematyczny (CT)	Priorytet inwestycyjny	Szacunkowa alokacja (EUR)
EFRR	3	CT 4	4c	27 451 807,71
			4e	16 787 419,19
EFRR	4	CT 6	6b	24 100 000,00
			6c	3 621 109,90
			6d	-
EFRR	6	CT 9	9b	17 561 460,43
		CT 10	10a	8 513 776,90
EFS	8	CT 8	8iv	7 240 237,36
EFS	9	CT 9	9i	21 559 820,28
			9iv	5 760 313,46
EFS	10	CT 10	10i	19 568 342,62
			10iv	16 310 663,37
RAZEM EFRR+ EFS				168 474 951,22

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020*.

W ramach alokacji RPO WKP 2014-2020 znajdują się również środki z tzw. rezerwy wykonania. Utrzymanie w programie tych środków zależy od realizacji ram wykonania. W każdym programie operacyjnym została wyodrębniona ww. rezerwa wykonania w wysokości 6% całkowitej alokacji EFRR oraz 6% całkowitej alokacji EFS. Udział rezerwy wykonania w podziale na lata dla każdego roku wynosi 6% EFRR i 6% EFS. Realokacja rezerwy wykonania w 2019 r. odbędzie się zgodnie z przepisami unijnymi, w tym art. 22 rozporządzenia ramowego.

W związku z powyższym do niniejszych założeń dołączono Załącznik nr 2 z szacowanymi wartościami wskaźników z ram wykonania, jakie mają zostać osiągnięte poprzez realizację przedsięwzięć w ramach polityki terytorialnej na poziomie wojewódzkim, regionalnym/subregionalnym oraz powiatowym.

¹¹ Ostateczne alokacje w ramach poszczególnych PI będą wynikały z przygotowanych i zaopiniowanych Strategii wraz z listami projektów oraz podziału alokacji w ramach inwestycji gmin, które wyraziły wolę współpracy na drugim i trzecim poziomie polityki terytorialnej.

Tabela 4. Propozycja podziału środków na poszczególne poziomy polityki terytorialnej (kwota na 1 mieszkańca 195,7029 euro)

	LICZBA MIESZKAŃCÓW	KWOTA NA POLITYKĘ TERYTORYALNĄ*	
ZIT wojewódzki	852 265	166 790 732,07	
OSI Włocławek	164 827	32 257 121,90	} PROPONOWANA ALOKACJA NA KONKURSY DEDYKOWANE POLITYCE TERYTORYALNEJ
OSI Grudziądz*	133 123	26 052 557,16	
OSI Inowrocław	87 284	17 081 731,92	
Powiat włocławski	38 863	7 605 601,80	
Powiat grudziądzki	12 713	2 487 970,96	
Powiat inowrocławski	77 681	15 202 396,98	
Powiat nakielski	30 345	5 938 604,50	
Powiat żniński	61 255	11 987 781,14	
Powiat mogileński	46 929	9 184 141,39	
Powiat radziejowski	42 239	8 266 294,79	
Powiat aleksandrowski	56 199	10 998 307,28	
Powiat lipnowski	67 537	13 217 186,76	
Powiat rypiński	44 873	8 781 776,23	
Powiat golubsko-dobrzyński	33 822	6 619 063,48	
Powiat brodnicki	77 751	15 216 096,18	
Powiat wąbrzeski	35 286	6 905 572,53	
Powiat świecki	92 760	18 153 401,00	
Powiat tucholski	48 187	9 430 335,64	
Powiat sępoleński	41 683	8 157 483,98	
Powiat chełmiński	52 748	10 322 936,57	
RAZEM	2 098 370	410 657 094,26	

*całość alokacji przypisanej Gminie Dragacz została ujęta w OSI Grudziądz

Tabela 5. Propozycja podziału środków na poszczególne poziomy polityki terytorialnej z podziałem na środki z EFRR i EFS (euro)

	KWOTA NA POLITYKĘ TERYTORYALNĄ	EFRR	EFS
ZIT wojewódzki	166 790 732,07	143 259 306,99	23 531 425,08
OSI Włocławek	32 257 121,90	18 770 419,23	13 486 702,67
OSI Grudziądz*	26 052 557,16	15 159 983,01	10 892 574,15
OSI Inowrocław	17 081 731,92	9 939 859,80	7 141 872,12
Powiat włocławski	7 605 601,80	4 425 699,69	3 179 902,11
Powiat grudziądzki	2 487 970,96	1 447 750,30	1 040 220,66
Powiat inowrocławski	15 202 396,98	8 846 274,80	6 356 122,18
Powiat nakielski	5 938 604,50	3 455 673,96	2 482 930,54
Powiat żniński	11 987 781,14	6 975 689,85	5 012 091,29
Powiat mogileński	9 184 141,39	5 344 251,87	3 839 889,52
Powiat radziejowski	8 266 294,79	4 810 156,94	3 456 137,85
Powiat aleksandrowski	10 998 307,28	6 399 915,01	4 598 392,27
Powiat lipnowski	13 217 186,76	7 691 080,98	5 526 105,78
Powiat rypiński	8 781 776,23	5 110 115,59	3 671 660,64
Powiat golubsko-dobrzyński	6 619 063,48	3 851 633,04	2 767 430,44
Powiat brodnicki	15 216 096,18	8 854 246,37	6 361 849,81
Powiat wąbrzeski	6 905 572,53	4 018 352,66	2 887 219,87
Powiat świecki	18 153 401,00	10 563 464,04	7 589 936,96
Powiat tucholski	9 430 335,64	5 487 512,31	3 942 823,33
Powiat sępoleński	8 157 483,98	4 746 839,93	3 410 644,05
Powiat chełmiński	10 322 936,57	6 006 916,79	4 316 019,78
RAZEM	410 657 094,26	285 165 143,16	125 491 951,10

*całość alokacji przypisanej Gminie Dragacz została ujęta w OSI Grudziądz

W ramach alokacji planowanej do wykorzystania w celu wdrażania polityki terytorialnej województwa wydzielono również tzw. „Fundusz Wyrównawczy” (w kwocie około 28,4 mln euro). Rozważa się dwie możliwości rozdysponowania tychże środków:

1. Przekazanie środków jednostkom samorządu terytorialnego najslabiej rozwiniętym.
2. Przekazanie środków w formie premii dla jednostek samorządu terytorialnego, które działały najsprawniej w zakresie pozyskiwania funduszy unijnych (osiągnęły najlepsze wskaźniki do końca 2018 r.).¹²

V. Założenia regionalnej polityki miejskiej

Elementem szerzej rozumianej polityki terytorialnej województwa jest regionalna polityka miejska. Jej rolą jest optymalizacja polityki regionalnej w dziedzinie stymulowania rozwoju miast i ich obszarów funkcjonalnych, tj. precyzyjne kierowanie wsparcia, a nie zastąpienie zadań własnych samorządów lokalnych. W kompetencji gmin leży bowiem sfera programowania własnej polityki rozwoju, jej realizacja jak i odpowiedzialność za uzyskiwane efekty. Mając jednak na względzie, iż polityka miejska prowadzona tylko przez samorząd miejski w możliwej współpracy z sąsiednimi gminami, nie obejmuje wszystkich spraw związanych z ich rozwojem (zwłaszcza w przypadku ośrodków miejskich o znaczeniu ponadlokalnym), podmiotami kreującymi ich politykę rozwoju powinny być w istotnym zakresie samorządowe władze regionalne i władze krajowe, zobowiązane ustawowo do prowadzenia polityki rozwoju.

W związku z powyższym, rząd poprzez założenia dotyczące struktury funkcjonalno-przestrzennej kraju ustalone w krajowych dokumentach strategicznych wspiera procesy rozwojowe w miastach istotnych z punktu widzenia funkcjonowania państwa. W tym celu zgodnie z ustawą o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego opracowuje Krajową Politykę Miejską. Dokument ten określa planowane działania administracji rządowej dotyczące polityki miejskiej, ale jednocześnie adresowany jest do wszystkich polskich miast (niezależnie od ich wielkości czy położenia) oraz ich obszarów funkcjonalnych, przy czym ze szczególną uwagą podchodzi do problematyki rozwoju małych i średnich miast. Krajowa Polityka Miejska wskazuje pożądane przez rząd kierunki rozwoju miast oraz ich obszarów funkcjonalnych, a ponadto proponuje szeroką paletę różnorodnych rozwiązań, narzędzi i instrumentów, które w sposób elastyczny mogą być wykorzystane przez miasta różnej wielkości i położenia. Ma za zadanie wskazać, gdzie i jak możliwe jest zwiększenie efektywności działań podmiotów publicznych, a pośrednio także prywatnych i społecznych, tak, aby sprawniej osiągać cele polityki miejskiej.

---

¹² W chwili obecnej rekomenduje się drugi wariant lub wariant mieszany.

Odpowiednio, Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego ustawowo zobowiązany do działań prorozwojowych, prowadzonych na podstawie strategii rozwoju województwa, określił założenia regionalnej polityki miejskiej. Przyjęto, że celem regionalnej polityki miejskiej jest poprawa konkurencyjności całego województwa, dzięki optymalnemu wykorzystaniu potencjałów rozwojowych miast i ich obszarów funkcjonalnych. Jednocześnie określono zasady realizacji polityki miejskiej województwa kujawsko-pomorskiego. Wskazano, że regionalna polityka miejska:

- a) realizuje strategię rozwoju województwa, poprzez stymulowanie rozwoju miast, a nie rozwiązywanie problemów należących do zadań własnych samorządów lokalnych,
- b) stanowi element polityki terytorialnej województwa,
- c) adresowana jest do wszystkich miast województwa kujawsko-pomorskiego, ale z odpowiednim zróżnicowaniem interwencji (obejmuje także wiejskie siedziby gmin, pełniące podobnie jak małe miasta rolę lokalnych ośrodków rozwoju),
- d) przyjmuje, że miasta są odpowiedzialne za rozwój obszarów otaczających, zależnych i powiązanych pod względem funkcjonalnym – adekwatnie do miejsca w hierarchii sieci osadniczej,
- e) zakłada, że interwencja mająca na celu stymulowanie rozwoju miast, powinna wynikać wyłącznie z:
  - zamiaru wzmocnienia potencjału miast dla realizacji przez nie oczekiwań formułowanych z poziomu województwa, co do ich roli, udziału i znaczenia w rozwoju województwa,
  - zamiaru nadania impulsów umożliwiających wykorzystanie specyficznego potencjału endogenicznego („uruchomienie” pozytywnych procesów o dużej skali),
  - zamiaru przeciwdziałania istniejącemu lub prognozowanemu problemowi, stanowiącemu barierę w rozwoju miasta, istotną z punktu widzenia polityki regionalnej,
- f) zachowuje paradygmat osiągnięcia wysokiej jakości i warunków życia mieszkańców województwa, m.in. w kontekście usług i przestrzeni publicznych, przez który rozumie osiągnięcie w danej dziedzinie stanu zgodnego ze współczesnymi standardami, typowymi dla społeczeństw wysokorozwiniętych i jednocześnie osiągnięcie w danej dziedzinie stanu zaspokajającego aspiracje ludności.

W ramach regionalnej polityki miejskiej Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego zamierza wspierać ośrodki miejskie i ich obszary funkcjonalne na trzech płaszczyznach:

- a) interwencja różnicowana wg hierarchii sieci osadniczej, mająca na celu realizację oczekiwań rozwojowych formułowanych z poziomu województwa (dotyczy wszystkich miast województwa):
  - ośrodki stołeczne województwa,
  - miasta średnie,

- miasta powiatowe,
  - małe miasta i wiejskie siedziby gmin¹³,
- b) interwencja mająca na celu wykorzystanie zidentyfikowanych, specyficznych potencjałów endogenicznych miast tj. przede wszystkim (dotyczy wybranych miast województwa):
- predyspozycji do rozwoju osadnictwa o charakterze podmiejskim,
  - szczególnych walorów kulturowych jako podstawy dla aktywizacji gospodarczej i/lub budowania tożsamości regionalnej,
  - uzdrowisk,
  - ośrodków koncentracji usług o znaczeniu ponadlokalnym,
- c) interwencja horyzontalna, mająca na celu rozwiązanie istniejących problemów lub przeciwdziałanie skutkom problemów prognozowanych z zachowaniem zasady solidaryzmu społecznego tj. przede wszystkim (dotyczy wszystkich miast województwa):
- dostosowania usług publicznych do wyzwań związanych ze zmianami demograficznymi,
  - kształtowania przestrzeni publicznych,
  - rewitalizacji przestrzeni miejskich.

VI. Założenia polityki rozwoju obszarów wiejskich

Obszary wiejskie (których integralną częścią są także lokalne ośrodki rozwoju – małe miasta i wiejskie siedziby gmin) cechują się zróżnicowanym charakterem funkcjonalnym, jednocześnie odznaczają się licznymi problemami gospodarczymi i wymagają aktywizacji społeczno-gospodarczej. Głównym kierunkiem interwencji jest stymulowanie rozwoju społecznego (kluczowa rola usług publicznych szczebla gminnego dla kształtowania właściwych postaw społecznych) oraz lokalnych rynków pracy. Ten poziom polityki terytorialnej w rejonach tradycyjnego rolnictwa ma decydujące znaczenie dla aktywizacji mieszkańców obszarów wiejskich, jest także odpowiedzialny za lokalne aspekty rozwoju społecznego i gospodarczego.

Obszary wiejskie województwa charakteryzuje zróżnicowanie uwarunkowań rozwoju. Obejmują one bowiem takie kategorie terenów jak: obszary podmiejskie, obszary tradycyjnie rolnicze o silnym rolnictwie, obszary tradycyjnie rolnicze o słabym rolnictwie, obszary o potencjale turystycznym, obszary o potencjale leśnym, itp. Niezbędne jest dostrzeżenie tych różnic i kierowanie interwencji według cech specyficznych tych obszarów.

---

¹³ Małe miasta i wiejskie siedziby gmin, zgodnie z hierarchią systemu osadniczego, pełnią rolę lokalnych ośrodków rozwoju (różni je jedynie status administracyjny). Interwencja województwa w tych ośrodkach będzie przede wszystkim wpływać na rozwój otaczających obszarów wiejskich, dlatego stanowią ogniwo łączące regionalną politykę miejską i regionalną politykę rozwoju obszarów wiejskich.

Działania na rzecz modernizacji obszarów wiejskich powinny dotyczyć:

- a) Dokonywania interwencji, uwzględniającej zróżnicowanie uwarunkowań rozwoju obszarów wiejskich województwa.
- b) Zapewnienia jak najlepszych warunków rozwoju społecznego (funkcjonowanie usług publicznych).
- c) Rozwoju przedsiębiorczości lokalnej związanej z wykorzystaniem potencjałów endogenicznych (zwłaszcza przetwórstwa rolno-spożywczego, ale także przetwórstwa leśnego, eksploatacji kopalni, potencjału turystycznego, rozwoju energetyki odnawialnej w oparciu o produkcję rolniczą oraz energię słoneczną).
- d) Zapewnienia swobodnej dostępności do Bydgoszczy i Torunia – jako dużych rynków pracy i ośrodków realizacji usług regionalnych.
- e) Rozwoju lokalnej infrastruktury technicznej oraz sieci kluczowych dróg lokalnych (dla poprawy jakości życia, konkurencyjności gospodarki pozarolniczej, poprawy warunków prowadzenia gospodarki rolnej, dla ochrony środowiska).
- f) Zasadniczej poprawy warunków życia ludności wiejskiej – problem w największym stopniu wiąże się z wysokim poziomem bezrobocia oraz zbyt dużą liczbą osób powiązanych ekonomicznie z rolnictwem (co obniża efektywność produkcji rolniczej). Nie bez znaczenia jest także niewłaściwie funkcjonujący system transportu publicznego (peryferyjność obszarów wiejskich wobec stolic województwa, a nawet siedzib powiatów i wykluczenie znacznej części mieszkańców z możliwości korzystania z usług publicznych dostępnych w tych miastach), ogólnie niski poziom rozwoju społecznego oraz wysoki poziom wykluczenia cyfrowego. Inwestycje poczynione w ostatniej dekadzie bardzo skutecznie zniwelowały różnice w rozwoju podstawowej infrastruktury technicznej oraz rozwinęły sieć instytucji usług publicznych, ale nie przekłada się to jeszcze na wzrost efektywności gospodarki czy jakość kapitału społecznego – obecnie w większym stopniu niezbędne są działania organizacyjne, przy dalszym prowadzeniu działań inwestycyjnych.